

רשימות חוברת קלה

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"ק פרשת תצוה, הננו מוציאים לאור מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו — המשך הרשימה (ג) ד"שקלים, מחצית השקל, פאריז".

לתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, הנה, לאחר העתקת הרשימה בלשון אדמו"ר בעצמו בכתי"ק, בא גם פיענוח ותיבות-קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראי מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

מערכת „אוצר החסידים“

עש"ק פ' תצוה, ה'תשנ"ח
ברוקלין, נ.י.

והנה החלוקים דשייכות הכהן וישראל הוא מצד האדם — העבודה עפ"י טו"ד — אבל מצד הק' — עבודה שלמע' מטו"ד, מסנ"פ — היינו שאין לו רצון מצ"ע כ"א רצון הק' הוא רצונו, אין שייך לומר חלוקים הנ"ל. כי מצד קב"ע או מסנ"פ ועמך לא חפצתי מאי נפק"מ לי' מאי יעשה? ! אלא שע"פ הסדר כדי שיגיע למדרי' שיעשה רצונך כרצונו [אבות ב' ד'. לקו"ת שה"ש] צ"ל מתחילה עשה — ל' גט מעושה כפי' — רצונו כרצונך. וכמו שמתחילה בנו כל המשכן והמקדש ואח"כ נגלה כבוד ה'. וכן הוא בכאו"א במשכן שלו. ולכן מצינו בג' תרומות* שהכתוב מדבר (שקלים ג.) האדנים והמשכן שייכים לבנין. ולכן יש בהם חלוקים דהאדנים אין שייך ללוים וכהנים, כי האדנים בחי' התחתונה שבמשכן (דרמ"צ ח"ב רסא.), כי המשכן גבהו י' אמות, י' ספירות (עש"מ עשה"ד), קומת אדם השלם משרע"ה י' אמות (בכורות מד.) [ואדה"ר שהי' יציר כפיו של הק' הרי גם לאחר החטא שנתמעט הי' מאה, יפ"י, אמה (ב"ב עה. וחגיגה יב. בע"י וע"פ הרשב"ם ורש"י סנה' ק.)] ואמה התחתונה היתה של אדנים (שבת צח:) שכיסו גם אמה התחתונה של קרשים, והוא החלק התחתון שבאדם שרק הוא צריך להיות שייך אל עניני העולם — וג"ז קדושה וכנ"ל — והוא המתוך בין חלק הקדושה גמורה שבאדם להעולם — כי היו עומדים על הקרקע. ובזה יש להמתיק ג"כ הא דכל כלי המשכן [כיוור ומזבח הנחושת היו בחצר] הקרשים וכו' היו מצופים זהב או מזהב ורק האדנים היו כסף [אדני עמודי פתח המשכן היו נחשת — שמות כו' לז' — אלא שהיו כבר בפתח — ממוצע בין המשכן והחצר — וווי העמודים שבחצר וחשוקיהם היו מכסף. עיין רש"י שמות כה' ג'] כי זהב אינו שייך בעיקרו לעניני חול וכמרז"ל (ב"ר פט"ז) לא הי' העולם ראוי להשתמש בזהב ולמה נברא בשביל ב"ה. וכ"ה ג"כ שמ"ר פל"ה אזהב וארזים שאינם אלא בשביל הקרשים — שנתכסו באדנים — משא"כ בכסף שלא נמצא כזה. ולכן האדנים שהם המתוכים בין העולם נעשו מכסף דוקא.

— אולי יש להעיר ג"כ מהא דשלמה חטא בזה שאין כסף נחשב בימיו למאומה (דה"ב ט' כ') [זח"א ר"ן] כי זה יהי' רק לע"ל, אבל עתה צ"ל כסף ובחשיבות, אהוי"ר, שלמות היראה רק לע"ל והשתחו לז' בהר הקדש בירושלים ירא שלם, ואז בטול הכסף כשרגא בטיהרא.

(* פרע"ח סוף ש' הזווג "כנגד נר"ן").

ובזח"א שם משמע דהכסף הוא רק כדי לעשות היחוד וכשהם ביחודא א"צ עוד לכסף.

אדנים ל' שם אד' (לקו"ת ויקה"פ), עיין שהיחזה"א פ"ז דהוא שייך לזמן ומקום, עולם, אולי י"ל אדנים קב"ע שקודם התפלה. ולכן יד הכל שוה בתרומה זו. וכסף כמו שקודם התפלה צריך לקבל ע"ע ואהבת לרעך [כ"ה פרע"ח ש' עולם העשי' פ"א. ובסי' "נכון לומר הריני מקבל", ונת' שמח"ת צז' ב' לפי דצ"ל בהדרגה. בתחילה נכון לומר, ובמה טובו קיום המצוה]. והיו מונחים על הקרקע כמו שאין שייך עלי' בקב"ע, עבד פשוט. ולא עבד נאמן. ולכן לד"ה כהנים ולוים פטורים מתרומת אדנים, כיון שהם נשארים מונחים על הקרקע, אלא ששם הם קודש, בכל דרכיך וכו', כיון שכל עבודתם בהבדלה.

נדבת המשכן הי' כפי נדבת הלב שאינו דומה בכאו"א, אבל בכ"ז אינו נמנע גם מכהנים, דיש בזה קרשים יריעות וכו' שהם בדוגמת שרפים שמים וכו' (שמ"ר פל"ג).

ואחר שנבנה כבר המשכן, הן מצד קב"ע הן מצד טו"ד, באה תרומה ג' לקרבנות וכו' — כי לעניני בנין אין לוקחין מהלשכה כ"א מבד"ה (כתובות קו') — שנלקחים מגשמיות עוה"ז מדצ"ח, מלח עצים וכו', ועולים למע' מע'. ובוה נפסק הדין שאין בזה כל חילוק (אבל יש פלוגתא כנ"ל הטעם).

י"ל ב' אופנים קב"ע: מפני שעדיין לא למד וזה אין שייך בכהנים. מי שלא יישן אצ"ל מודה אני. או מפני מעלת קב"ע או תכלית הידיעה שלא וכו' אבל זה שייך לאחר שכבר השיג עד כמה שאפשר לו, וזהו דלאחר שנבנה המשכן יש ג"כ נדבה דיד הכל שווה וזהו מחצה"ש דהעשיר לא ירבה וגו' ולכן נפסק הדין דגם כהנים חייבין.

בנקודת היהדות כל ישראל שווין (אהמ"ס. פמ"ד) גם תכלית כאו"א אחת היא, דלא נברא אלא לשמש את קונו (סוף קדושין) שיהי' בכל דרכיך דעהו שכל גופי תורה תלוין בזה (ברכות סג.) אלא שכ"א במסילתו יעלה דאין דעותיהן דומות כו' (ברכות נח.) וזהו נרמז בענין מחצה"ש דבמשכן דכותו ושכנתי בתוכם בתוך כאו"א, הרי באדנים שהוא החלק היותר תחתון ובקרבנות וקטרת. דזהו תכלית כל כליו. וגם בארון הנה רק בענין אראה על הכפורת — יד כולם שוה, דהעשיר לא ירבה גו' ורק ביני לביני היו חלוקים. ורק מחצה"ש נותנים דצ"ל עבודה בעולם דוקא. אבל גם חציו השני הוא משקל הקדש, כנ"ל דבכל דרכיך דעהו וכמש"כ בארוכה הל' דעות פ"ג. גם ע"י נתינת חומש לצדקה גם הד' ידות עולות לה' וכו' (סש"ב פל"ד).

יג. והנה, החילוקים דשייכות הכהן וישראל למחצית השקל הוא רק מצד האדם — מצד העבודה עפ"י טעם ודעת,

אבל מצד הקב"ה — מצד עבודה שלמעלה מטעם ודעת, מסירת נפש, היינו, שאין לו רצון מצד עצמו, כי אם רצון הקב"ה הוא רצונו — אין שייך לומר חילוקים הנ"ל,

כי, מצד קבלת עול או מסירת נפש, "ועמך לא חפצתי"⁷⁹ — מאי נפק"מ לי' מאי יעשה!?

אלא, שע"פ הסדר בעבודה, הנה "כדי (שיגיע למדריגה) שיעשה רצונך כרצונו" [אבות פ"ב מ"ד], "שיהי' רצון האדם נמשך אליו ית' לדבקה בו" ברצון שלמעלה מהשכל, "כרצונו", כמו "הרצון שלו ית' (ש)הוא למעלה מהשכל" [לקו"ת שה"ש כה, ד] צריך להיות מתחילה "עשה — מלשון "גט מעושה"⁸⁰, דהיינו כפי"⁸¹ — רצונו כרצונך"⁸².

וכמו שמתחילה בנו כל המשכן והמקדש, ואח"כ נגלה כבוד ה'⁸³. וכן הוא בכל אחד ואחד במשכן שלו, שמתחילה צ"ל הבנין מצד האדם (עבודה ע"פ טעם ודעת), ואח"כ בא הגילוי מצד הקב"ה (שמתבטא בעבודה שלמעלה מטעם ודעת).

יד. ולכן מצינו בג' תרומות* שהכתוב מדבר, תרומת אדנים תרומת שקלים (לקרבנות) ותרומת המשכן (ירושלמי שקלים ג, א⁸⁵) —

(* ראה פרע"ח סוף שער הזווג⁸⁴: "ג' מיני תרומות תרומת האדנים ותרומת המשכן ובקע לגולגולת כנגד נר"ן").

(79) תהלים עג, כה. וראה סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"מ (דרמ"צ קלח, סע"א). "היום יום" בסופו.

(80) גיטין פח, ב (במשנה). וש"נ.

(81) סה"מ תרע"ח ע' קכא. וראה לקו"ת בחוקתי מח, א.

(82) "פי' כרצונך שהוא למטה מהשכל.. כך עשה רצונו להתבונן בגדולת ה', ומההתבוננות

יומשך הרצון" (לקו"ת שם).

(83) פקודי מ, לד"ה. שמיני ט, כג. מלכים-א ח, יא.

(84) כ"ה בדפוס קאריץ תקמ"ב.

(85) כ"ה ב"תלמוד בבלי וירושלמי" מהדורת לייפציג תרצ"ב.

שבתרומת אדנים ותרומת המשכן (ששייכים לבנין שהוא מצד האדם) יש חילוקים בין בני"י, משא"כ בתרומת שקלים לקרבנות (ששייכת לגילוי כבוד ה') הכל שוים:

ב' התרומות עבור האדנים והמשכן — שייכים לבנין שהוא מצד האדם. ולכן יש בהם חילוקים — דתרומת האדנים אין שייך ללוים וכהנים, ותרומת המשכן (שבה השתתפו גם כהנים ולוים) היא אצל כל אחד לפי ערכו, איש איש כפי נדבת לבו — כי בהבנין שמצד האדם יש חילוקים.

משא"כ תרומת שקלים לקרבנות — שייכת לגילוי כבוד ה' שנעשה לאחר שישנו כבר הבנין, ולכן אין בה חילוקים, כיון שמצד הקב"ה אין שייך לומר חילוקים, וכדלקמן (סי"ח) בפרטיות.

טו. ויש לבאר תחילה ענין האדנים — שהם בחינה התחתונה שבמשכן (דרמ"צ ח"ב רסא, א⁸⁶), כי:

המשכן גבהו י' אמות⁸⁷, כנגד י' ספירות (ועד"ז עשרה מאמרות ועשרת הדברות) — שזוהי קומת אדם השלם, משה רבינו ע"ה, שהיתה קומתו י' אמות (בכורות מד, א),

[ואדה"ר שהי' יציר כפיו של הקב"ה⁸⁸ — הרי גם לאחר החטא, שנתמעט בקומתו, עדיין הי' מאה — י' פעמים י' — אמה (ב"ב עה, א וחגיגה יב, א בעין יעקב, וע"פ הרשב"ם בב"ב שם ורש"י סנהדרין ק, א⁸⁹)],

ואמה התחתונה דהמשכן היתה של אדנים (שבת צח, ב), שכיסו גם אמה התחתונה של קרשים (ידות הקרש הנכנסים בחלל האדנים⁹⁰), ודוגמתה הוא החלק התחתון שבאדם, שרק הוא צריך להיות שייך אל עניני העולם,

(86) נדפס לאח"ז גם בכיאוה"ז להצ"צ תשא (כרך ב) ס"ע תלא.

(87) כמ"ש (תרומה כו, טז) "עשר אמות אורך הקרש", "למדנו גבהו של משכן עשר אמות" (פרש"י).

(88) ראה ב"ר פכ"ד, ה.

(89) בב"ב: "מאתיים אמה, כשתי קומות של אדם הראשון", וברשב"ם: "שמיעטו עד ק' אמה, במסכת חגיגה". בחגיגה: "אדם הראשון מסוף העולם ועד סוף העולם הי' . . . כיון שסרח הניח הקב"ה ידו עליו ומיעטו, שנאמר ותשת עלי כפך". ובעין יעקב: "מיעטו והעמידו על מאה אמה". וברש"י סנהדרין: "שתי קומות של אדם הראשון כדאמרין בחגיגה שמיעטו הקב"ה והעמידו על מאה אמה, שנאמר ותשת עלי כפך, כף בגימטריא הכי הוי".

(90) פרש"י תרומה שם, יז.

— וגם זה קדושה, וכנ"ל (ס"ו) שגם העולם שנברא בעשרה מאמרות קדוש הוא —

והוא המתווך בין חלק הקדושה גמורה שבאדם (העסק בתורה ותפלה) להעולם — כי האדנים היו עומדים על הקרקע, והם המתווכים בין הקדושה דהמשכן להעולם.

טז. ובזה יש להמתיק ג"כ הא דכל כלי המשכן [מלבד הכיור ומזבח הנחושת שהיו בחצר] — הקרשים וכו' — היו מצופים זהב או עשויים מזהב, ורק האדנים היו כסף,

[מלבד אדני עמודי פתח המשכן שהיו נחשת (שמות כו' לז')] — אלא שאדנים אלה היו כבר בפתח — ממוצע בין המשכן והחצר, היינו שהם למטה במדריגה מאדני המשכן, ולכן לא היו כסף אלא נחושת. ואעפ"כ, "ווי העמודים" שבחצר (שלמטה במדריגה מהמשכן) "וחשוקיהם" — היו מכסף⁹¹. עיין רש"י שמות כה' ג'⁹²,

כי:

זהב — אינו שייך בעיקרו לעניני חול, וכמאמר רז"ל (ב"ר פט"ז, ב) "לא הי' העולם ראוי להשתמש בזהב, ולמה נברא בשביל בית המקדש". וכ"ה ג"כ בשמו"ר (פל"ה, א) אזהב וגם על ארזים⁹³ שאינם אלא בשביל הקרשים — כולל גם אמה התחתונה דהקרשים שנתכסו באדנים. משא"כ בכסף — שלא נמצא ענין כזה, היינו, שכסף שייך גם להעולם.

ולכן, האדנים שהם המתווכים בין העולם להקדושה דהמשכן — נעשו (לא מזהב, שאינו שייך להעולם, אלא להמשכן בלבד, כי אם) מכסף דוקא.

— אולי יש להעיר ג"כ מהא דשלמה חטא בזה שאין כסף נחשב בימיו למאומה (דברי-הימים ב' ט' כ"ד⁹⁴) [זח"א ר"ן,

(91) תרומה כז, יו"ד ואילך.

(92) ושם: "זהב וכסף ונחושת וגו' — כולם באו בנדבה איש איש מה שנדבו לבו, חוץ מן הכסף שבא בשוה, מחצית השקל לכל אחד, ולא מצינו בכל מלאכת המשכן שהוצרך שם כסף יותר, שנאמר (פקודי לח, כה"ו) וכסף פקודי העדה וגו', בקע לגלגלת וגו' (שממנו נעשו האדנים, ווי העמודים וחשוקיהם), ושאר הכסף הבא שם בנדבה עשאוה לכלי שרת".

(93) ושם: "לא הי' העולם ראוי להשתמש בארזים, אלא לא נבראו אלא בשביל המשכן ובשביל ביהמ"ק".

(94) ושם: "וכל כלי משקה המלך שלמה זהב וכל כלי בית יער הלבנון זהב סגור אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה".

[⁹⁵א] — כי זה שאין כסף נחשב מאומה יהי' רק לעתיד לבוא, אבל עתה צריך להיות כסף, והכסף צריך להיות בחשיבות. והענין בזה — שכסף וזהב הם אהבה (כסף) ויראה (זהב)⁹⁶, ובזמן הזה צריכים להיות שניהם, ובחשיבות דוקא. ושלימות היראה (שהיא למעלה מאהבה) יהי' רק לעתיד לבוא, כמ"ש⁹⁷ "והשתחוו לד' בהר הקדש בירושלים", ירא שלם⁹⁸, שלימות היראה⁹⁹. ואז יהי' ביטול הכסף כ"שרגא בטיהרא"¹⁰⁰. ובזח"א שם¹⁰¹ משמע דהכסף הוא רק כדי לעשות היחוד, וכשהם ביחודא, אין צריך עוד לכסף.

ויש להוסיף, שאדנים הוא לשון שם אד' (לקו"ת להאריז"ל ויקהל פקודי¹⁰²), ועיין שער היחוד והאמונה פ"ז, דשם אד' הוא שייך לזמן ומקום — גדר העולם.

יז. ובביאור הענין בעבודת האדם — אולי יש לומר:

אדנים — מורה על קבלת עול שקודם התפלה. ולכן יד הכל שוה בתרומה זו (שכל אחד הביא מחצית השקל)¹⁰³, כיון שקבלת עול הוא שוה בכל.

זה שהיו כסף שענינו אהבה — הוא כמו שקודם התפלה צריך לקבל על עצמו "ואהבת לרעך".

[כ"ה בפרע"ח שער עולם העשי' פ"א: "קודם שיתחיל להתפלל .. צריך שיקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך". ובסידור אדה"ז כתב רק "נכון לומר הריני מקבל כו'". ונתבאר בשמח"ת תרצ"ז התוועדות ב'¹⁰⁴, שטעם החילוק בין מ"ש בפרע"ח למ"ש בסידור, הוא, לפי דצריך

(95) ושם: "ביומוי דשלמה אין כסף נחשב למאומה .. שלמה טעה בהאי .. א"ל קב"ה אנת דחית ימינא וכו'".

(96) ראה תו"א ר"פ וישב. ובכ"מ.

(97) ישעי' כז, יג.

(98) ראה תוד"ה הר — תענית טז, א (מב"ר פנ"ו, יו"ד).

(99) לקו"ת דרושי ר"ה ס, ב. ובכ"מ.

(100) ראה חולין ס, ב: "שרגא בטיהרא מאי אהני".

(101) "חמא דאתקריב סיהרא בשמשא ימינא מחבקא ושמאלא תחות רישא, כיון דאתקריבו דא בדא אמר הא אתקריבו כחדא, ימינא מאי הכא, דהא ימינא לאו איהו אלא בגין לקרבא, כיון דאתקריבו דא בדא למאי איצטריך, מיד אין כסף נחשב בימי שלמה".

(102) בס"פ ויקהל: "האדנים שהיו במשכן היו כולם בחינת אדני". ובר"פ פקודי: "שכולם היו בחינת אדני".

(103) ראה ירושלמי שקלים שם: "תרומת אדנים לאדנים, העשיר לא ירבה והדל לא ימעט".

(104) נדפס בסה"ש תרצ"ז ס"ע 201 ואילך.

להיות בהדרגה: בתחילה — "נכון לומר", ואח"כ ב"מה טובו" — הוא קיום המצוה].

וזוהו שהאדנים שענינם קבלת עול היו מונחים על הקרקע — כמו שאין שייך עלי' בקבלת עול, עבד פשוט, ולא עבד נאמן¹⁰⁵.

יח. ועפ"ז יתבאר ענינם של הג' תרומות — תרומת אדנים ותרומת המשכן (ששייכים לבנין שמצד האדם, ולכן יש בהם חילוקים), ותרומת שקלים (לקרבנות, ששייך לגילוי כבוד ה', ולכן אין בו חילוקים):

תרומת אדנים — כיון שאדנים הם בחינה התחתונה שבמשכן (כנ"ל), לכן, לדברי הכל (גם לדעת ריב"ז שכהנים חייבים במחצית השקל לקרבנות) כהנים ולוים פטורים מתרומת אדנים¹⁰⁶ (חילוק בין ישראלים ללוים וכהנים), כיון שהם (האדנים) נשארים מונחים על הקרקע [אלא ששם גופא הם קודש, "בכל דרכיך וכו'"], וענין זה אינו שייך לכהנים ולוים, כיון שכל עבודתם היא בהבדלה מהעולם (כנ"ל בארוכה).

נדבת המשכן — הי' כפי נדבת הלב¹⁰⁷, שאינו דומה בכל אחד ואחד, אלא איש איש מה שנדבו לבו (דלא כתרומת האדנים שיד הכל שוה בה), ודוגמתו בכל אחד בהמשכן שבו הו"ע העבודה שע"פ טעם ודעת, שהיא בכל אחד לפי ענינו. אבל, עם היות שבנדבת המשכן יש חילוקים (כפי נדבת הלב), בכל זאת אין בה חילוק בין ישראלים ללוים וכהנים, שאינו נמנע גם מכהנים (שגם הכהנים השתתפו בנדבה בשביל בנין המשכן), משום דיש בזה (מלבד הבחינה התחתונה דאדנים שאינה שייכת לכהנים) גם קרשים יריעות וכו', שהם בדוגמת שרפים שמים וכו' (שמו"ר פל"ג, ד¹⁰⁸), היינו, ענינים נעלים השייכים גם לכהנים (דלא כאדנים שנשארים מונחים על הקרקע, שלכן אינם שייכים לכהנים ולוים שהם בהבדלה מהעולם).

אמנם, חילוקים הנ"ל הם בהענינים השייכים לבנין המשכן ע"י האדם שמצדו יש חילוקים: בתרומת אדנים — חילוק בין ישראלים

(105) ראה המשך תרס"ו ע' שס. וראה גם ע' שכב.

(106) ראה תוד"ה כל מנחות כא, ב.

(107) כמ"ש (ר"פ תרומה) "ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו".

(108) ושם: "ויקחו לי תרומה .. אתה מוצא כל מה שברא הקב"ה למעלן ברא למטן .. למעלן שרפים עומדים ממעל לו, למטן עצי שטים עומדים .. למעלן נוטה שמים כיריעה, ולמטן עשר יריעות".

לכהנים ולוים, ובנדבת המשכן (ששייך גם בכהנים) — חילוקים בנדבת הלב.

ואחר שנבנה כבר המשכן ע"י תרומת האדנים ותרומת המשכן, ועד"ז בכל אחד בהמשכן שלו שישנו כבר הבנין הן מצד קבלת עול (שהו"ע תרומת האדנים) הן מצד טעם ודעת (שהו"ע תרומת המשכן), אזי באה תרומה ג' לקרבנות וכו' — כי לעניני בנין אין לוקחין מתרומת הלשכה כי אם מבדק הבית (כתובות קו, א¹⁰⁹) — שקרבנות נלקחים מגשמיות עוה"ז, מדומם צומח חי, מלח עצים וכו', ועולים למעלה מעלה¹¹⁰, ועל ידם נעשה גילוי כבוד ה'⁸³.

ובזה (בתרומה הג' לקרבנות) נפסק הדין שאין בזה כל חילוק — "הכל חייבין ליתן מחצית השקל כהנים לוים וישראלים וכו'"¹¹¹ (אבל יש פלוגתא בדבר, שבן בוכרי ס"ל שכהנים ולוים פטורים ממחצית השקל, כנ"ל (ס"ז ואילך) הטעם); ונוסף לזה, יד הכל שוה בתרומה זו¹¹², שכל אחד נותן מחצית השקל — כי, מצד הקב"ה אין שייך לומר חילוקים הנ"ל (כנ"ל סי"ג).

יט. וע"פ האמור לעיל (סי"ז) בתרומת אדנים שהענין דיד הכל שוה מורה על קבלת עול ששוה בכל — יש לומר, שגם תרומת שקלים לקרבנות שיד הכל שוה בה קשורה עם קבלת עול, אלא שזוהי דרגא נעלית יותר בקבלת עול.

ובהקדמה — שיש ב' אופנים בקבלת עול:

(א) קבלת עול שלמטה מטעם ודעת, מפני שעדיין לא למד, ובמילא אינו שייך עדיין לעבודה שע"פ טעם ודעת, אלא לקבלת עול בלבד. וקבלת עול זה אין שייך בכהנים. דוגמא לדבר: מי שלא יישן אינו צריך לומר מודה אני.

(ב) קבלת עול לאחרי שכבר למד — ובשתיים: או מפני מעלת קבלת עול, שלכן גם לאחר שלמד ועובד עבודתו ע"פ טעם ודעת, צ"ל

(109) ושם: "אמר רב נחמן אמר רב נשים האורגות בפרכות נוטלות שכן מתרומת הלשכה, ואני אומר מקדשי בדק הבית, הואיל ופרכות תחת בנין עשויות".

(110) ראה ע"ח שער קיצור אבי"ע ספ"ב. של"ה חלק תושב"כ פ' ויקרא (שלח, א). נהר שלום בהקדמת הקרבנות. מדבר קדמות (להחיד"א) מע' ק' אות יז (מחסד לאברהם). אמת ליעקב מע' ק' אות ס'.

(111) רמב"ם הל' שקלים פ"א ה"ז.

(112) ראה ירושלמי שקלים שם: "תרומת שקלים לקרבן .. שיהא יד כולן שוה".

אצלו גם המעלה דקבלת עול, או קבלת עול שלמעלה מטעם ודעת, ע"ד תכלית הידיעה שלא נדעך¹¹³ וכו'. אבל, קבלת עול זה שייך רק לאחר שכבר השיג עד כמה שאפשר לו. וקבלת עול זה שייך גם בכהנים.

וזהו דלאחר שנבנה המשכן (הן מצד קבלת עול שלמטה מטעם ודעת ע"י תרומת האדנים, והן מצד טעם ודעת ע"י תרומת המשכן) יש ג"כ נדבה דיד הכל שווה, וזהו מחצית השקל לקרבנות (לאחר שנבנה המשכן) דיד הכל שווה, "העשיר לא ירבה וגו'"¹¹⁴ — שזהו אופן הב' דקבלת עול, שלמעלה מטעם ודעת, שבא לאחר שכבר השיג עד כמה שאפשר לו, שענין זה שייך גם בכהנים, ולכן נפסק הדין דגם כהנים חייבין בתרומת שקלים לקרבנות.

כ. ויש להוסיף בנוגע למחצית השקל דאדנים וקרבנות¹¹⁵:

בנקודת היהדות — כל ישראל שווין (והו"ע אהבה מסותרת. תניא פמ"ד¹¹⁶). וגם התכלית דכאו"א מישראל — אחת היא, דלא נברא אלא לשמש את קונו (סוף קדושין), שיהי' "בכל דרכיך דעהו", שזהו"ע עיקרי שכל גופי תורה תלוין בזה (ברכות סג, א). אלא שבזה גופא כל אחד במסילתו יעלה, כיון דאין דעותיהן דומות כו' (ברכות נח, א).

וזהו נרמז בענין מחצית השקל:

דהנה, במשכן, דכוונתו היא להיות על ידו "ושכנתי בתוכם"¹¹⁷, בתוך כל אחד ואחד¹¹⁸, הרי באדנים, שהוא החלק היותר תחתון שבמשכן, ובקרבנות וקטורת, דזהו תכלית המשכן וכל כליו, וגם בארון הנה רק "בענן (הקטורת) אראה על הכפורת"¹¹⁹ — יד כולם שווה, ד"העשיר לא ירבה גו'", ורק בהענינים שביני לביני (כין האדנים שהם החלק היותר תחתון במשכן, לקרבנות וקטורת שהם תכלית המשכן) היו חילוקים — איש כפי נדבת לבו.

ובהענינים שיד כולם שווה, רק מחצית השקל נותנים לה, ולא

(113) ראה בחינות עולם ח"ח פ"ב. עיקרים מ"ב ספ"ל. של"ה קצא, ב.

(114) תשא ל, טו.

(115) סעיף זה — מופיע בהכתי"ק בפ"ע בסיום הרשימה. ומצד תוכן הענין, שייך לכאורה

כאן.

(116) ושם: "אחת היא אהבה .. והיא שווה לכל נפש מישראל וכו'".

(117) תרומה כה, ח.

(118) ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד.

(119) אחרי טז, ב (ובפרש"י).

כולו — כיון דצריך להיות עבודה בעולם דוקא, שזהו חציו השני שנשאר אצל האדם. אבל גם חציו השני הוא משקל הקדש, כנ"ל (ס"ו) ד"בכל דרכיך דעהו", וכמש"כ בארוכה בהל' דעות פ"ג. וגם: ע"י נתינת חומש לצדקה — גם הד' ידות עולות לה' וכו' (סש"ב פל"ד), ועד"ז בנדו"ד, שע"י נתינת מחצית השקל — גם חציו השני (שרומז על עניני העולם) עולה לה'.